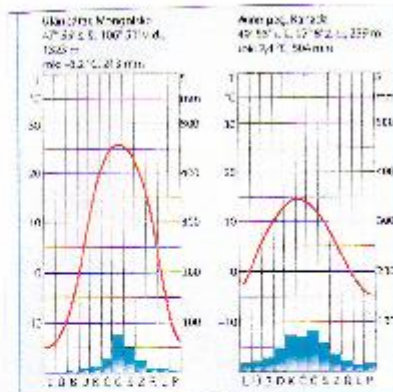
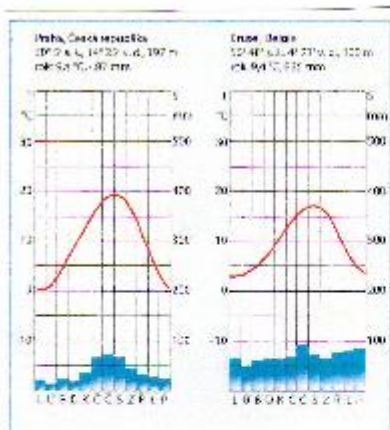

Pracovní list – geobiomy mírného pásu

Pracuj s příloženým textem a klimadiagramy:

1. Porovnej příložené klimadiagramy a odpověz:
 - Nejméně srážek za rok naprší v
 - Největší rozdíl teplot mezi zimou a létem má město.....
 - Nejvíce vyrovnané teploty a srážky během roku má město.....
 - Winnipeg má větší – menší rozdíl teplot a srážek než Praha. Je proto více kontinentálnější – oceanické
2. Režim odtoku řek mírného pásu: Rozhodni správně, zda se jedná o řeky západoevropské, východoevropské nebo sibiřské (kanadské)
 - Vyrovnaný režim odtoku mají řeky..... více vody mají přesto v zimě – v létě
 - Řeky s nejvyšším odtokem v létě při tání sněhu.....
 - Volha je zástupe řek režimu. Nejvíce vody má
3. Podle textu a mapky odpověz na následující otázky:
 - Kde najdeme jezero IJsselmeer.....
 - Jak se nazývá hráz, která jezero přehradila.....
 - Jak vznikly z okrajů jezera poldery? Uveď příklad jednoho z nich.....
4. Velkoměsta, která se vzájemně propojují a srůstají do ohromných souměstí, nazýváme megalopole. Podle příložené mapy Severní Ameriky urči, která známá města propojují 3 vyznačené megalopole.....
Jedna z nich neleží v mírném ale v subtropickém podnebném pásu.
Která?.....
5. Podle příloženého textu a satelitní mapy rozhodni:
 - Patagonie se rozkládá v Jižní Americe ano – ne
 - Patagonie je na západě nížinatá, na východě jsou vysoké hory ano – ne
 - Rovinaté oblasti Patagonie se hospodářsky využívají pro pěstování obilí ano – ne

● Srovnání klimodiagramů čtyř míst z mírného pásu. Brno si zachovává oceánické podnebí, Praha přechází k Ulan-Ude k výrazně kontinentálnímu podnebí v níže Avii. Wien má vnitrozemské podnebí Severní Ameriky.

„NĚCO NAVÍC“

REŽIM ODTOKU. Rozdílné roční rozložení srážek, teplot a výšou v různých částech mírného pásu ovlivňuje množství vody v řekách během roku. **Žápadoevropské řeky** tečou v oblasti oceánického podnebí, například Tamže, mají po celý rok více-méně stále vodní srážky – říka je tomu vytknaný režim odtoku. Často v zimě spadne deštových srážek trochu více vyšší je i odtok, zatímco v létě je srážek o něco méně a část vody spotřebuje vegetace, takže i odtok je trochu nižší. Rozdíly však nejsou nijak závratné. Jinak je tomu u východoevropských a zvláště u sibiřských a kanadských tek. Kontinentální podnebí způsobuje, že jejich vodnost je závis-

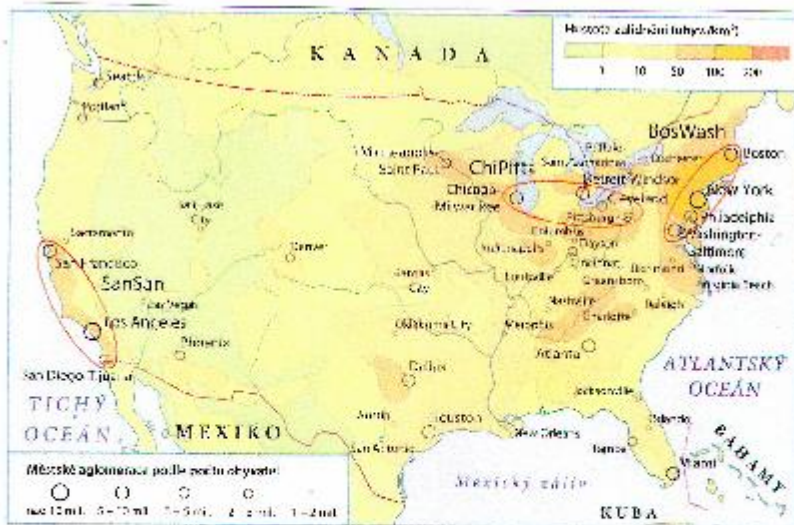
lá hlavně na tání sněhu. Proto **východoevropské řeky**, například Volha, mají nejvyšší vodní stavu na jaře, v dubnu a květnu. Nejmenší odtok vysuzují na konci zimy, kdy je většina srážek vázáná ve sněhové pokrývce. **Sibiřské a kanadské řeky**, třeba Ob nebo Mackenzie, mají nejvyšší odtok v létě, když končí tání sněhu a nastává období letních srážek. Nejmenší množství vody ropook odtoka, stejně jako u východoevropských tek, vncem zimy a rozdíly jsou zde skutečně velké. Například Obem v Záruvu protéče asi čtvrtina celoročního odtoku, to můžeme ovšem jen o běžném stavu, na řekách, ne o mimořádných situacích, při nichž varují povodně.

„NĚCO NAVÍC“

PŮDA VYRVANÁ MORI. Hranice mezi pavlnou a mořem se většinou mění vlivem úrodnosti sl na úroveň souše, když abrázi šla příboje útoky kus pobřeží, pomáhá vystupem mořské hladiny se zaplavují nízké odlehy a země, nebo je něžně moře zaplaví průběhem tání při bouři. Staly **zápas člověka s vodním živlem** o poutinu se odcházejá již po vlně v Neozenuku. Druhého měla převážnu moře, které čas od času vyšlo do země a zaplavilo rozsáhlá území. Obyvatelé vždy činili svou zorn. Budování hrázi přeměňovali malé návy, současně dílně odvody, aby se nesíce chránit bitevní úně války se severním mořem. Součástí byly i větrné mlýny které čerpaly vodu z nízké položených území. Po drobných úspěších se Holanďané ochotili k výrazným stavbám. Prvním velkým úspěšným bylo přehrazení Zuiderzee, záhu. Dvacetileté-omertová hráze Afsludjé oddělila v roce 1932 saliv od moře, takže slany vAlie Zuiderze přestal zaplavovat a na mapách jej nahradilo označení se vysoušící jezera IJmeer. Pak začali Holanďané ve velkém provádět to, co si ráte vyžádali v mořem. Z plochy jezera uklejšovali jeho část a vysušovali. Zuodřívání a osušování rozsáhlé **poldery** Páru, doslova vyřtěná moře, se do statek vstá do nízkou čarke.

● Někdejší Zuiderzee se zmenšila v IJmeerem, z něhož v roce 1970 uklejšil Inda Houtvlietuk menší sladkovodní jezera IJmeerem. Na pláči Ússelermeer byl v letech 1927–1931 vybudován polder Wieringermeer, v letech 1937–1942 Noordplavipolder a v letech 1950–1968 největší Flakkead. Vysoušení úrodného poldery Markwaaard na pláči Markwaaard bylo známým úložením na světě.

● **Největší metropolitní v USA, hlavní aglomerace a tři sekundární metropolitní aglomerace. Dvě tři v milionech lidí, jedna šestnácti v subtrupickém podnebném pásu.**

PATAGONIE – ZEMĚ NA KONCI SVĚTA

Do oblasti rámečného podnebného pásu spadá nejzápadnější část Jižní Ameriky, od severu k ního se zvažují její severní hranice ovšem přibližně rovnoběžka 40° j. š. Za jižní hranice lze považovat Magalhãesovo průliv, za druhé se rozkládá Orlanová země. V podstatě pro celé toto rozsáhlé území se používá název Patagonie. Iméno je odvozeno od slova patagón (velká noha). Tímto jménem de Magalhães označil původně europce, milýři z katedry Tehuacan. Hledě se má se zvláštnou výškou 180 cm adali být oby. Tito puvsdri Patagonci vsu vř vyvřřřř.

Patagonie sestává z dvou zvláštní částí tvořící velký pruh patřící k Chile a z větší východní části náležející Argentíně. Západní Patagonie, jejíž blíže k Tichému oceánu, je lučnatá krajina, kterou prostrávají pásma And s četnými odbočujícími i šířícími sopečnými, s lezevná a jezerná. Ledová nářečí dosahují až k mořské hladině, jiné již ustoupily a nechaly za sebou huboká zplavení dole vyvářející řeky. Andy v Patagonii dosahují velenostýchn výšek přesahujících 1 000 m n. m. Nejbližší se v úcti vědomátné národní parky Los Glaciales v Argentíně nebo Torres del Paine v Chile s obrovskými skalními věžemi z ledovcových solazů ionujícími v ledovcových jezerech. Tyto obasti jsou vyhledávanými místy turistů a horolezců.

Veliká část Patagonie jsou však neobdělávané stepní pláň se vyvěrající krotinouti, rozkládající se blíže k Atlantickému oceánu. Jsou z větší část rozdělené na obrovské ovčí farmy. Přesto krajina působí zcela púřevně. Patřebí tu vládne drsné, výrazně chladnější než ve stejnyh zmořpisných křibích severní polokoule, a se nále vnoučící větrů. Na východě z ve střední části převládá klus suché, ale na západních svazích And napopak vytvořené vlhké. Čím dále k jihu, tím je dšerší počasí a chladnější, věry silnější. To krutá a mra vřadř.

● Snímek z vesmíru ukazuje celou Patagonii a její odlišnou západní a východní část. Snímek byl pořízen v srpnu, tedy v zimě, proto je rozsah sněhové pokrývky větší než v létě. Snímek Profimedia